



годину підправлю, а тоді...

— Добре, — вдячно заблищали очі у відвідувача, — я зачекаю.

Коли той вийшов з хати, господар пояснив:

— Ну, як тут відмовиш? Люди на те й люди, щоб виручали один одного.

А мініатюрного млина Кирило Юхимович змайстрував власноручно. Для своєї необхідності. Не возитися ж з мішком ячменю по чужих селах, аби передерли для поросяти. Тим паче, що немає нічого складного у тій конструкції. Це зятимив з тієї пори, коли допомагав своєму дідові у вітраку працювати. Ото й поміркував, набив мозолі на долонях. І ось товчею забезпечує не тільки власне господарство, але не відмовляє в помолі сусідам, родичам, знайомим.

Та хіба тільки млин? У дворі садиби, наче на особистій виставці досягнень своїх рук. За витворами можна проєлюкувати, чого навчився Кирило Юхимович за свої сімдесят літ. Тут

Кавказу, запеклі бої тривали на Кубані. Підрозділ, в якому служив Лук'янчук, йшов у напрямку Одеси, рідної України. Яка то радість була в нього при думці можливої зустрічі з кр'янами, своїми односельцями, від яких давно не мав найменшої звістки! Хотілося, аби люди побачили, як він змужнів, який має одяг, бойові нагороди, яких має одчайдушних друзів.

Та не судилося тоді привітатися на рідній мові: у кубанських плавнях важко поранило. Спершу знівечило праву ногу, а коли побратими по зброї його підібрали, вже на носилках ще дві ворожі кулі впилися в тіло. І замість зустрічі у краї свого дитинства з матір'ю та ріднею, потрапив до тилового шпиталю.

Лікувався довго. Особливо запам'ятався шпиталь у Кисловодську. І не тільки гарним розміщенням та краєвидами, а душевними лікарями, обслугою. Серед них і була чорноброва при-

тина вимагала уваги, піклування. Вони і стали для Кирила найбільшою радістю та святом. Особливо, коли встигав щось для них купити чи власноручно змайструвати.

Як каже тепер Кирило Юхимович, що єдине, чого бракувало у його життя, — це вільного часу. Ні тоді, як господарював на своїй землі, а тим паче, коли працював бригадиром тракторних бригад у Гощі та Чудниці, столарем і електриком в міжколгоспбуді.

— Думаю, — вийду на пенсію, отоді й побайдую.

Кирило Юхимович, вимовляючи «побайдую», мав на увазі можливість повніше, на практиці виконувати власні задуми. А їх у нього ціла низка. Наприклад, кілька років тому забажалося зробити невеличкого млина, щоб виготовляти борошно на хліб. Свій житній — це не з магазину. І за виглядом, і за смаком. Придбав потрібні кам'яні круги, електромотора, у металобрухті відшукав деяке необхідне заліззяччя. Проте скласти млина і досі не може — руки не доходять. Дружина Сусанна Йосипівна з цього приводу підтрунює:

— З'їдуться дорому у неділю діти з онуками, я їх могла б гарячими пампушками та житнім хлібом пригостити.

— Планував за літо вператися, — пояснює спокійно Кирило Юхимович, — але інше важливе діло нагодилося: громада надумала будувати сільську церкву. Треба було столарювати, бляхою куполи накривати. Гарна церква вийшла.

Гортав Кирило Юхимович домашнього фотоальбома, показуючи знімки. Багато назбиралося. Є довоєнні, воєнні, мирні хліборобські, побутові. На них Лук'янчук серед рідних, друзів, трудових колективів, в робочому та святковому вбранні, з нагородами й без них. Зафіксовано окремі уривки з багатого прдіями людського життя.

— А оце ми з хлопцями на весіллі, — розповідав Лук'янчук.

— То ви й музикант?
— З великим стажем: спершу у духовому оркестрі вибивав на барабані, а потім навчався грати на тенорі.

Ось такий він, Кирило Юхимович Лук'янчук — і швець, і жнець, і на дуді грець. Точно — цей афоризм саме про нього і складено.

С. КРАВЧУК.
с. Чудниці.

ПАМ'ЯТАЄТЕ афоризм: і швець, і жнець, і на дуді грець? Так ось складено його про Кирила Юхимовича Лук'янчука. А мешкає він у Чудниці. Там народився й виріс. Від людей перейняв багато різних ремесел. Почалося з того, що хрещений батько навчав шити чоботи. Казав:

— Як би там не склалося, а босим ходити не будеш. Практики біля коней ходити, землю орати, засіяти та врожаї збирати набув, наймитуючи у місцевого пана. Рано довелось заробляти на хліб: ріс без батька з матір'ю та братом. Старенька хатина, півтори десятини поля, сяке-такє домашнє господарство. Не розженешся. Ото й приглядався до різних справ, брав їх на свої руки. І нічого, виходило. Навіть в-Гощі зводив казарми для польського гарнізону.

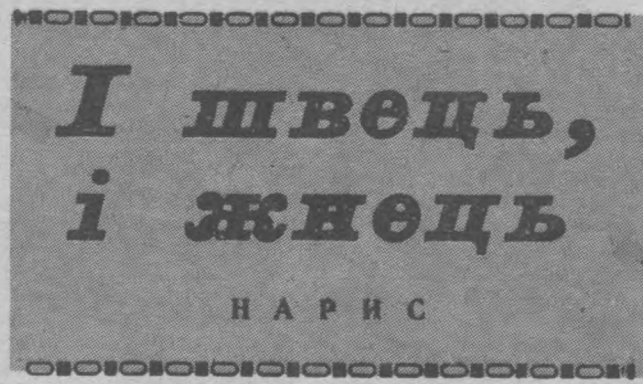
Хтозна, можливо, згодом і сам у селі став би відомим господарем. Бо ж дуже велику охоту мав до праці. Та перешкодили обставини. Як тільки у 1939 році вигнали панів-поляків, нові власті почали переслідувати тих, хто вмів давати рад на землі. Пришивали ярлики «куркуль» наліво і направо. Стало неспокойно й від спроби заснувати колгоспи. Порушився давно установлений ритм сільського життя, зростала невпевненість у завтрашньому дні. Саме це і змусило Кирила Лук'янчука відірватися від землі й податися у широкий світ...

ВІДХИЛИЛИСЯ двері. Через поріг хати переступив високий моложавий чоловік. Привітавшись, трохи невпопад проговорив:

— Дядьку Кириле, а чи не могли б змолоти?

Кирило Юхимович перервав свою, насичену митарствами одіссею, аби не розспитати, притиснув широкою долонею фотографію у розкритому домашньому альбомі, пояснив:

— Змолоти можна, але пізніше. Кулачки в подрібноначеві затупилися. Через



тобі дерев'яна хата, обшальована фігурними дощечками, хліб, комірчини.

Значить, він тесляр і столар. А для цього треба було змайструвати необхідні верстати та інструменти. Ось вони — різальні, стругальні, свердлильні. Те, що давно знається з технікою і механікою, свідчить створена база по ремонті «Запорожця», виданого державою як інваліду другої групи останньої світової війни.

ВІЙНА. Застала вона Кирило Лук'янчука аж у Бакуні, куди подався з Чудниці у 1940 році кращої долі шукати. Коли німці зажаляли загарбати Кавказ і скористатися його багатствами, Лук'янчука призвали в армію. Щоб не відправили у тил, не признався, що рідом із Західної України. Воював вміло. Шанував інших і його шанували. Через це недовзі йому присвоїли звання сержанта, зробили командиром відділення автоматників-піхотинців.

Після успішної оборони

вітна медична сестра Сусанна. Солдатка-вдова. Її і вподобав Кирило. На все життя, хоча й стримував свої почуття.

Склалося так, що після видужування повернувся у Бакуні на завод, з якого призивався до війська. Вчився на тракториста. Працював на нафтопромислах, а душа рвалася в Чудницю до своїх. Як там, що з ними зроби́ла страшна війна?

Як фронт відкотився далеко на захід, написав листа додому. Відповіли. Ото була радість! З тієї хвилини й почав готуватися у зворотну дорогу. А вдалося її здійснити лише у серпні 1945 року, взявши в підданної землі для себе молодю дружину, колишню медсестру Сусанну Йосипівну.

Ш ВІДКИМИ потоками спливали літа. Різними вони були. Всього виетачало. Серед важких буднів випадали й домашні свята: гарно ріс прийомний син Олександр, народилися Валерій, потім Ніна. Кожна ди-